

Handläggare
Hagström Ingela
Jonnerud Sophie
Strömbäck Caroline

Datum
2018-05-22

Diarienummer
KSN-2018-1777

Kommunstyrelsen

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Uppsala kommun och Barnombudet i Uppsala län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att godkänna överenskommelse om partnerskap med Barnombudet i Uppsala län (BOiU) för perioden 1 januari 2019 till och med 31 december 2021 i enlighet med ärendets **bilaga**, samt

att fastställa ersättningen till BOiU för partnerskapet till 2 856 000 kronor för 2019 med årlig uppräkningsom 2 procent.

Ärendet

I samband med att kommunstyrelsen beslutade om verksamhetsbidrag till den ideella föreningen Barnombudet i Uppsala län (BOiU) den 18 december 2017 gavs kommunledningskontoret uppdraget att snarast inleda diskussioner med föreningen om upprättande av partnerskap i enlighet med riktlinjen för idéburet partnerskap (IOP).

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret med berörda förvaltningsdirektörer inom ramen för kommunkoncernledningens utvecklingsgrupp för barn och ungas hela dygn. Förslaget till överenskommelse har tagits fram i dialog mellan representanter från kommunledningskontoret och föreningen under våren 2018. Barn- och jämställdhetsperspektivet har beaktats i beredningen.

Föredragning

Barnets rättigheter utgår från FN:s barnkonvention och handlar om att ta tillvara på barn och ungas rättigheter och intressen i samhället. Området omfattar alla verksamheter där barn är berörda, till exempel utbildningspolitiken, migrationspolitiken, kulturpolitiken och socialtjänstpolitiken.

Barnrättighetsutredningen konstaterade i sitt betänkande *Barnkonventionen blir svensk*

lag (SOU 2016:19) att barnets rättigheter inte fullt ut beaktas i Sverige. Att barnkonventionen i förhållande till barn innebär skyldigheter för verksamheter på statlig och kommunal nivå har inte fått tillräckligt genomslag. Regeringen anser att barnkonventionens starka ställning behöver tydliggöras och att ett barnrättsbaserat synsätt ska ha stort genomslag i rättstillämpningen. Ett förslag finns därför om att göra barnkonventionen till svensk lag från 1 januari 2020. I samband med lagstiftningsärendet har ett behov av kunskapshöjande åtgärder inom barnrätt identifierats. I betänkandet nämns också att det behövs fristående lokala barnrättsbyråer, motsvarande barnombud.

Utgångspunkten för den dialog som förts mellan kommunen och BOiU inom ramen för uppdraget har förutom det tidigare samarbetet med BOiU varit den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun, om samverkan mellan Uppsala kommun och organisationer inom social ekonomi. Förslaget till överenskommelse i **bilaga** innehåller, förutom formella förutsättningar för partnerskapet, en beskrivning om de åtaganden som parterna gör i och med partnerskapet. För BOiU:s räkning handlar dessa om:

- Stöd och råd
- Informera och utbilda
- Påverka
- Stärka barns och ungas röster
- Samverkan

Partnerskapet syftar till att skapa så goda förutsättningar som möjligt för barn och unga i Uppsala kommun. Genom överenskommelsen vill kommunen säkerställa att BOiU:s engagemang, kunskaper och verksamhet för barn, unga samt även vuxna tas tillvara och vidareutvecklas. Kommunen ser ett stort värde i föreningens mångåriga arbete, volontärsinsatser och dokumenterade erfarenhet av arbete för barns rättigheter. Uppsala kommun ser BOiU som en viktig samarbetspart med en verksamhet som är ett berikande komplement till kommunens egna insatser för barn och unga.

Genom partnerskapet säkerställs att barn och unga i kommunen har tillgång till ett fristående lokalt barnombud som kan informera barn och unga om deras rättigheter samt lotsa dem mellan olika myndighetsinstanser. Dessutom tydliggörs BOiU:s roll som samarbetspart för förvaltningar, nämnder och bolag. I en nära dialog om planerade insatser kan arbetet hos parterna optimeras och synergieffekter uppstå.

Viktiga samarbetsområden under den kommande treårsperioden är kunskapslyft inom barnrätt och att utveckla arbetet med forum för dialog med barn och unga. Under perioden 2018-2019 arbetar kommunen dessutom tillsammans med BOiU i framtagandet av ett nytt politiskt program och en handlingsplan för barn och unga i Uppsala kommun. Utgångspunkt i arbetet är Agenda 2030 och barnkonventionen, med fokus på kommunen som en arena för barn och unga samt deras möjlighet till inflytande över sina villkor i kommunen.

Parternas gemensamma insatser kring dialog med barn och unga bidrar till ett levande barnrättsperspektiv i all gemensam verksamhet. Den gemensamma värdegrunden för partnerskapet utgår förutom från Barnkonventionen från FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Agenda 2030, Regeringens Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige, Regeringens ungdomspolitiska mål, Uppsala kommuns policy för hållbar utveckling samt kommunens handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism. Det inkluderar ett aktivt jämställdhetsarbete som syftar till att motverka den orättvisa fördelningen av makt och resurser mellan flickor och pojkar. Effekterna av arbetet som sker inom ramen för partnerskapet följs upp halvårsvis. Kommunledningskontoret företräder Uppsala kommun i partnerskapet.

De regelverk som ett partnerskap måste prövas mot är i första hand KL (kommunallagen), LOU samt EUs regler om statligt stöd. Den verksamhet som beskrivs inom ramen för detta partnerskap bedöms vara förenlig med lagstiftningen i detta hänseende och uppfyller de kriterier som framgår av riktlinje för idéburet partnerskap (IOP).

Ekonomiska konsekvenser

Den ekonomiska ersättningen till BOiU finansieras ur kommunstyrelsens budget för barn- och ungdomsvård. Angiven nivå i Mål och budget 2018-2020 för 2018 är 2 300 000 kronor med en årlig uppräkningsom 2 procent. Föreningen har utöver detta under 2018 erhållit ersättning för annonser till ett värde av 500 000 kronor. Tidigare ekonomiskt stöd överförs nu som ekonomisk ersättning för partnerskapet och uppgår därmed till 2 856 000 för 2019 med en årlig uppräkningsom 2 procent. En konsekvens av finansieringslösningen är att nivån i Mål och budget 2019-2021 behöver justeras i enlighet med det ovanstående.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Uppsala kommun och den ideella föreningen Barnombudet i Uppsala län (BOiU)

2018-05-22

Innehållsförteckning

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Uppsala kommun och den ideella föreningen Barnombudet i Uppsala län (BOiU).....	3
Parter	3
Del I.....	3
Överenskommelsens förutsättningar	3
Bakgrund	3
Behovsbeskrivning	4
Värdegrund för partnerskapet.....	6
Överenskommelsens form.....	7
Målgrupp	7
Syfte	7
Övergripande målsättning	7
Mervärden	7
Organisation och samverkan	8
Finansiering och betalningsvillkor	8
Uppföljning	8
Period för överenskommelsen	8
Uppsägning och tvist.....	9
Ändringar och tillägg.....	9
Underskrifter	9
Del II	10
Beskrivning av verksamhet och insatser 2019 - 2021	10
Beskrivning av organisationen BOiU.....	10
BOiU:s åtaganden och aktiviteter.....	10
Stöd och råd.....	11
Informera och utbilda	12
Påverka	13
Stärka barns och ungas röster	14
Samverkan	15
Uppsala kommuns åtaganden och aktiviteter	16

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Uppsala kommun och den ideella föreningen Barnombudet i Uppsala län (BOiU)

Parter

Offentlig sektor:

Uppsala kommun, organisationsnummer 212000-3005, genom kommunstyrelsen

Idéburen sektor:

Den ideella föreningen Barnombudet i Uppsala län, organisationsnummer 817602-5198

Del I

Överenskommelsens förutsättningar

Bakgrund

Utgångspunkten för detta samarbete är överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun, LÖK, KSN-2013-0274, om samverkan mellan Uppsala kommun och organisationer inom social ekonomi. Syftet med överenskommelsen är att stärka ideella organisationers självständighet och oberoende och att utveckla möjligheter för dessa att vara viktiga aktörer inom välfärdsutveckling samt att ge dessa en tydlig roll i kommunens samhällsplanering och demokratiska process. Ett idéburet offentligt partnerskap (fortsättningsvis IOP) ger ökade möjligheter för båda parter att uppfylla syfte och mål.

Den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun (fortsättningsvis LÖK), innehåller ett antal principer för samverkan. Dessa principer knyter väl an till den nationella politiken för det civila samhället och fungerar som utgångspunkt för partnerskapet med Barnombudet i Uppsala län (fortsättningsvis BOiU).

Principerna i överenskommelsen är:

- Principen om dialog
- Principen om samhällsutveckling
- Principen om självständighet
- Principen om kvalitet
- Principen om mångfald och integration

Inom det civila samhället identifieras behov och initiativ tas till att skapa en positiv samhällsutveckling. I det civila skapas utrymme för det engagemang och samarbete som utgör fundamentet i en fungerande demokrati. Utgångspunkten för samspelet och samverkan med civila samhället är att stöd och stimulans ska utgå från den ideella organisationens integritet och självständighet.

För ideella organisationer erbjuder IOP ett samarbete som främjar kvalitet, utveckling och kunskapsutbyte.

BOiU bildades 1988 och är en viktig aktör inom civilsamhället i Uppsala kommun. Föreningen har en lokal förankring och vänder sig till invånarna i Uppsala län där den utgör en plattform för utbyte och samverkan mellan olika aktörer i regionen när det gäller arbetet med att säkerställa barnets rättigheter. Syftet med verksamheten är att se till att FN:s konvention om barnets rättigheter förverkligas lokalt och regionalt. Vidare syftar föreningens verksamhet till att ge barn kraft att kräva sina rättigheter, vilket bidrar till stärkt demokrati och social hållbarhet. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Sedan starten har kommunen haft ett nära samarbete föreningen. Under en längre tid tillbaka har överenskommelserna varit fleråriga. BOiU kan erbjuda barn och unga ett komplement till kommunens verksamheter och möjliggöra för målgruppen att få stöd och kunskap när det gäller rättigheter och att bli lyssnade på.

Behovsbeskrivning

Barnets rättigheter utgår från FN:s barnkonvention och handlar om att ta tillvara på barn och ungas rättigheter och intressen i samhället. Området omfattar alla verksamheter där barn är berörda, till exempel utbildningspolitiken, migrationspolitiken, kulturpolitiken och socialtjänstpolitiken.

Barnrättighetsutredningen konstaterade i sitt betänkande *Barnkonventionen blir svensk lag* (SOU 2016:19) att barnets rättigheter inte fått tillräckligt genomslag i Sverige. Trots strategiska åtgärder och trots att barnets rättigheter fortlöpande transformerats in i gällande rätt och gett avtryck i ny lagstiftning har rättigheterna inte fått tillräckligt genomslag i beslutsprocesser som rör barn. Att barnkonventionen i förhållande till barn innebär skyldigheter för verksamheter på statlig och kommunal nivå har inte heller fått tillräckligt genomslag. Regeringen anser att barnkonventionens starka ställning behöver tydliggöras och att ett barnrättsbaserat synsätt ska ha stort genomslag i rättstillämpningen. Ett förslag finns därför om att göra barnkonventionen till svensk lag från 1 januari 2020. I samband med lagstiftningsärendet har ett behov av kunskapshöjande åtgärder inom barnrätt identifierats. I betänkandet nämns också att det behövs fristående lokala barnrättsbyråer (motsvarande vad vi kallar barnombud).

Flera myndigheter, exempelvis Barnombudsmannen och Diskrimineringsombudsmannen, har tagit upp att det behövs lokala barnombud som kan se till att barn verkligen får sina rättigheter tillgodosedda, med argumentationen att det finns alltför många exempel på när myndigheter inte är barnanpassade eller där lagen inte tillämpas på rätt sätt.

Barnombudsmannen som har regeringens uppdrag att bland annat följa upp och utvärdera tillämpningen av barnkonventionen i berörda verksamheter hos förvaltningsmyndigheter, kommuner och landsting har fått ett särskilt uppdrag att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuners och landstingsverksamheter bland annat genom kompetenshöjande insatser.

Agenda 2030 antogs av FN i september 2015 och består av 17 globala mål för hållbar utveckling. De globala målen är formulerade utifrån de viktigaste globala utmaningarna: att utrota all fattigdom och hunger överallt, att förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, att uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Målen utgör i sig en definition av globalt hållbar utveckling, vilken omfattar social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Agenda 2030 tydliggör att målen är integrerade och ömsesidigt beroende, och att det kommer att krävas integrerade lösningar och nya arbetssätt för att nå dem.

Ansvaret för att nationellt nå de globala målen ligger på varje lands egen regering som ska samarbeta med nationella och lokala myndigheter, organisationer, föreningar, forskare och näringsliv.

För att tillgodose barnets rättigheter är mål 3, 4, 5 och 16 särskilt viktiga. För att genomföra Agenda 2030 på lokal nivå har en ny målstruktur införts i kommunen med nio inriktningsmål som styr verksamheten och strävar mot att skapa en gemensam riktning och förändring i hela verksamheten. Inriktningsmålen tar avstamp i och svarar upp mot FN:s 17 mål för hållbar utveckling och Agenda 2030.

I kommunens mål och budget för 2018 – 2020 läggs tonvikt på att alla invånare ska erbjudas en livsmiljö där de kan växa, utvecklas och må bra oavsett individuella förutsättningar. Viktiga grundpelare för social hållbarhet är demokrati, delaktighet, trygghet, tillgänglighet, jämlikhet, jämställdhet samt respekt för mångfald och mänskliga rättigheter. Människors upplevda trygghet och säkerhet handlar ytterst om den enskildes tillit, sociala förankring och delaktighet. Barnets bästa ska alltid sättas i första rummet. Barn ska ha möjlighet att påverka och vara delaktiga i beslut som berör dem. Metodstöd och verktyg för detta ska arbetas fram. Kommunen ska arbeta för barns rättigheter såsom de är formulerade i Barnkonventionen. Alla barn ska garanteras skydd mot diskriminering. Barnets rättigheter kräver ett aktivt arbete i hela kommunkoncernen, särskilt viktiga nämnder är exempelvis arbetsmarknadsnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden, idrotts- och fritidsnämnden, kulturnämnden, omsorgsnämnden, plan- och byggnadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Fyrishov AB, Uppsala stadsteater AB, Skolfastigheter AB, Sport- och rekreationsfastigheter AB och Uppsalahem AB.

Fokus i utvecklingsarbetet och dess genomförande ska utgå från barnkonventionens fyra huvudprinciper som handlar om alla barns lika värde och rättigheter (artikel 2), att barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet (artikel 3), varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne (artikel 12).

Kommunen ska motverka den orättvisa fördelningen av makt och resurser mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Det görs genom att vara en drivande aktör i jämställdhetsarbetet och främja jämställdhet såväl inom organisationen som i samhället i stort. Ett integrerat jämställdhetsperspektiv i budgetprocessen motverkar den orättvisa fördelningen av resurser mellan könen. Kommunen behöver säkerställa att kommunala insatser ser till individers behov och rättigheter.

Särskilda uppdrag finns i Mål och budget 2018–2020 som handlar om att kommunen ska vara väl rustad för att följa barnkonventionen och bidra till att barns möjlighet till dialog och delaktighet förbättras. Barnkonventionen planeras som ovan nämnts bli lag år 2020. Kommunen ska, med start under 2018, genomföra ett kompetenslyft i barnrätt inom organisationen i syfte att säkerställa att barnrättsperspektivet beaktas i beslutsärenden. Forum och former för dialog med barn och unga behöver fortsätta utvecklas.

För att kunna tillgodogöra sig sina rättigheter behöver barn och unga kunskaper om dem. Det behöver även finnas fler arenor där dialog kan ske mellan barn och unga och kommunen. Kommunens ambitioner inom barnrättsområdet är som ovan nämnts höga och samverkan med civilsamhället är en viktig del i att få genomslag i arbetet.

Värdegrund för partnerskapet

Detta partnerskap bygger på att BOiU och Uppsala kommun är likvärdiga partner med en ömsesidig respekt för varandras utgångspunkter och särart.

Uppsala kommuns och BOiU:s långvariga relation kännetecknas av förtroende, tillit, lyhördhet och förståelse. Dialogen ska präglas av ett öppet, flexibelt och prestigelöst förhållningssätt gentemot varandra. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla relationen och till ett gemensamt lärande. Vidare syftar dialogen till att förbättra respektive parts arbete så att metoder kan utvecklas och att dessa, samt andra relevanta erfarenheter kring målgruppen, kan spridas vidare.

Överenskommelsen bygger också på varsam och respektfull hantering av de offentliga medel som möjliggör verksamheten.

Den gemensamma värdegrund som parterna delar och bär utgår från följande källor:

- *FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna*. Här fastslås människans lika värde och lika rättigheter.
- *FN:s konvention om barnets rättigheter*. Barnkonventionen, som den ofta kallas, syftar till att ge barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. De fyra huvudprinciperna i barnkonventionen är:
 - *Alla barn har samma rättigheter och lika värde (artikel 2)*
 - *Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn (artikel 3)*
 - *Alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6)*
 - *Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad (artikel 12)*
- *FN:s Agenda 2030 – 17 globala utvecklingsmål och 169 delmål* som ska uppnås till år 2030. Målen handlar om att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.
- *Regeringens Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige*. Strategin består av ett antal principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige.
- *Regeringens ungdomspolitiska mål*. Att främja barn och ungas inflytande och delaktighet i samhällslivet är ett av de övergripande målen för den svenska ungdomspolitiken. Alla barn och ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

- *Policy för hållbar utveckling i Uppsala kommun.* Policyn beskriver hur Uppsala kommun arbetar för att Uppsala ska utvecklas hållbart utifrån de tre hållbarhetsaspekterna – socialt, ekologiskt och ekonomiskt.
- *Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun.* Syftet med handlingsplanen är ett aktivt arbete i nämnder och bolagsstyrelser för att säkerställa respekten för mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism.

Överenskommelsens form

Målgrupp

Målgrupp för denna överenskommelse är barn och unga i hela Uppsala kommun, såväl i staden som på landsbygden.

Syfte

Syftet med överenskommelsen är att genom samverkan mellan BOiU och Uppsala kommun skapa så goda förutsättningar som möjligt för barn och unga i Uppsala kommun. Genom överenskommelsen vill kommunen säkerställa att BOiU:s engagemang, kunskaper och verksamhet för barn, unga samt även vuxna tas tillvara och vidareutvecklas. Kommunen ser ett stort värde i föreningens mångåriga arbete, volontärsinsatser och dokumenterade erfarenhet av arbete för barns rättigheter. Uppsala kommun ser BOiU som en viktig samarbetspart med en verksamhet som är ett berikande komplement till kommunens egna insatser för barn och unga. Genom partnerskapet säkerställs att barn och unga i kommunen har tillgång till ett fristående lokalt barnombud. Dessutom tydliggörs BOiU:s roll som samarbetspart för förvaltningar, nämnder och bolag. I en nära dialog om planerade insatser kan arbetet hos parterna optimeras och synergieffekter uppstår.

Övergripande målsättning

Målet med överenskommelsen är att säkerställa att FN:s konvention om barnets rättigheter förverkligas i Uppsala kommun. Det innebär bland annat att barn och unga har goda kunskaper om sina rättigheter så att de också vågar utkräva dem. Även vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter, och veta hur de kan använda dem och principen om barnets bästa som underlag för beslut. Målet innebär också att öka möjligheterna för barn och unga att göra sina röster hörda, exempelvis genom att delta i medborgardialoger samt att öka kompetensen inom barnrätt hos kommunens invånare. Barn ska ha möjlighet att påverka och vara delaktiga i beslut som berör dem. Detta bidrar i förlängningen till stärkt demokrati och social hållbarhet.

Mervärden

Parternas insatser och verksamhet kompletterar varandra och bidrar till ett rikare utbud av service och tjänster till kommuninvånarna. Att BOiU kan erbjuda tjänster kostnadsfritt underlättar för exempelvis skolor och socialtjänst att ta del av dem och utveckla sin verksamhet. Vidare erbjuder BOiU via sin volontärverksamhet en möjlighet för kommuninvånare att vara en del av ett lokalt, demokratiskt och främjande arbete för barnets rättigheter. Samarbetet innebär möjligheter för både BOiU och Uppsala kommun att delta i olika rättighetsfrämjande aktiviteter som anordnas av parterna.

Partnerskapet möjliggör fortsatt kontinuitet och trygghet för såväl personalen hos BOiU som för de individer och verksamheter som kommunen och BOiU arbetar med. Detta ger förutsättningar för att hålla en fortsatt hög kvalitet i verksamheten.

Partnerskapet innebär ett mer strukturerat och kontinuerligt informationsutbyte samt ökad samverkan mellan såväl parterna som andra relevanta aktörer inom området. BOiU:s avtal och samarbete med Region Uppsala är ett exempel på samverkan som ökar bredden på kunskaperna hos personalen och skapar samverkans effekter. Detta samt ovanstående bidrar i förlängningen till att parterna kan utveckla sina verksamheter för ett mer effektivt arbete för barn och ungas rättigheter.

Att överenskommelsen är långsiktig ökar BOiU:s möjligheter att söka extern finansiering till olika projekt vilket ökar utbudet av verksamheter för att stärka barnets rättigheter i Uppsala kommun.

Organisation och samverkan

Genomförandet av åtagandena i denna överenskommelse (se del II) sker genom arbete i en särskilt tillsatt samverkansgrupp för partnerskapet. Denna grupp består av representanter från parternas respektive verksamheter. BOiU representeras av styrelseordförande och verksamhetschef. Uppsala kommun representeras genom tjänstepersoner från avdelningen för social hållbarhet. Utöver uppföljningsmöten har gruppen samverkansmöten minst fyra gånger per år.

Särskilda arbetsgrupper, med representanter från BOiU och relevant verksamhet inom kommunen, tillsätts vid behov för genomförande av gemensamma insatser i partnerskapet.

Finansiering och betalningsvillkor

Överenskommelsen baseras på en ramfinansiering av alla insatser beskrivna i denna överenskommelse. Utöver detta tillskjuter BOiU egna resurser i form av volontärinsatser. De erhåller även verksamhetsbidrag från Region Uppsala samt söker externa projektmedel. Det årliga ekonomiska stödet från Uppsala kommun fastställs för perioden 2019 – 2021 till 2 856 000, med årlig uppräkningsom 2 procent. Rekvirering sker i förskott, halvårsvis genom fakturering per 1 december respektive 1 juni.

Uppföljning

Uppföljning av parternas åtaganden sker halvårsvis i maj respektive november och ska innehålla en beskrivning av hur arbetet med att implementera barnkonventionen i kommunen fortskrider. Dessutom ska BOiU årligen upprätta en verksamhetsberättelse som beskriver genomförda insatser samt ekonomisk redovisning.

Period för överenskommelsen

Överenskommelsen gäller från 2019-01-01 – 2021-12-31. Eventuell förlängning/nytt partnerskap ska överenskommas senast 1 juli 2021.

Uppsägning och tvist

Om part vill säga upp överenskommelsen i förtid gäller nio månaders uppsägningstid.

Om föreningen Barnombudet i Uppsala län inte fullgör sina skyldigheter enligt skattelagstiftning, försätts i konkurs, träder i likvidation, inställer sina betalningar eller inleder ackordsförhandlingar äger Uppsala kommun rätt att omedelbart säga upp partnerskapet. Överenskommelsen upphör utan uppsägning om föreningen Barnombudet i Uppsala län upplöses. Vid planer om att upplösa föreningen ska kommunen informeras i god tid, senast sex månader innan ett sådant beslut fattas.

Tvist med anledning av detta partnerskap ska i första hand lösas genom överläggning mellan parterna och i andra hand av domstol.

Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till denna överenskommelse ska för att vara giltiga vara skriftliga och undertecknade av båda parter. Under överenskommelsens giltighetsperiod är respektive part berättigad att göra sådana ändringar som direkt påverkas av ändrade lagar och förordningar. Även en sådan förändring ska ske i dialog mellan parterna och vara skriftlig.

Underskrifter

Denna överenskommelse är upprättad i två likalydande exemplar där parterna tagit varsitt original.

Uppsala den ___ / ___ 2018

Uppsala kommun
Kommunstyrelsen

Marlene Burwick, ordförande

Uppsala den ___ / ___ 2018

Barnombudet i Uppsala län

Lisa Skiöld, verksamhetschef

Del II

Beskrivning av verksamhet och insatser 2019 - 2021

Beskrivning av organisationen BOiU

Uppsala fick 1988 en lokal barnombudsman efter en motion i kommunfullmäktige. Den då nybildade föreningen Barntelefonen fick förfrågan om att vara denna oberoende instans. 2017 bytte föreningen namn från Barnombudsmannen i Uppsala till Barnombudet i Uppsala län. Uppsala kommun har genom samarbete med Barnombudet i Uppsala län varit en föregångare för att det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om allmän klagorätt för barn ska kunna ha en funktion. I Uppsala har barn ett oberoende ombud som kan hjälpa dem att få sina rättigheter tillgodosedda. BOiU arbetar såväl med enskilda individer, med grupper samt på strategisk nivå.

Föreningen består av engagerade medlemmar och personal som sprider information om och driver barnrättsfrågor. Syftet är att stärka barnets rättigheter och att påverka i frågor som berör barn och unga. Detta görs på olika nivåer genom att föra samtal med såväl de som arbetar närmast barnen, andra ansvariga och politiker. Föreningen arbetar aktivt med opinionsbildning vilket bland annat kan ske genom kontakt med media.

Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden, verkar inom Uppsala län och är öppen för alla som delar föreningens syfte. All verksamhet inom föreningen är alkohol- och drogfri. Föreningen består av ca 120 medlemmar. Medlemskapet är kostnadsfritt, men ska bekräftas minst vartannat år för att kvarstå. Föreningen har årsmöte varje år och tar då beslut om en årlig handlingsplan fram till nästkommande årsmöte samt väljer styrelse. Styrelsen träffas cirka åtta gånger per år och är ansvarig för större strategiska beslut samt innehar det yttersta arbetsgivaransvaret. År 2018 arbetar åtta personer på BOiU. Utöver det har föreningen oftast minst en studiepraktikant varje termin. Medlemmarna har möjlighet att arbeta som volontärer och därigenom bidra till att öka genomslaget för de frågor som föreningen driver.

Kommunen har sedan starten bidragit ekonomiskt till och samarbetat med BOiU. Det är en unik konstruktion i Sverige att en ideell, fristående förening samarbetar med, driver på och deltar i förverkligandet av barnrättsfrågorna i en kommun.

BOiU:s åtaganden och aktiviteter

Nedan beskrivs BOiU:s huvudsakliga aktiviteter under respektive åtagande. Utifrån omvärldsanalys, behov och idéer kan aktiviteterna utvecklas och anpassas. Denna flexibilitet och lyhörddhet är en av styrkorna hos ideell sektor.

BOiU har ett brett arbetsområde, med alla de rättighetsfrågor som ryms inom barnkonventionen. Föreningen ser stora vinster i att utifrån den samlade kompetensen hos personal och volontärer kunna arbeta med nedanstående uppdrag.

Målgrupp för barnkonventionen är barn upp till 18 år. Vuxna är ansvariga för att se till att rättigheterna efterlevs. Därför vänder sig BOiU:s verksamhet till såväl barn, unga som vuxna. Utifrån de strukturer som finns i det svenska samhället idag, vad gäller gymnasieskola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri där unga finns kvar tills de är 20 år, använder BOiU samma övre åldersgräns för den primära målgruppen.

BOiU:s uppdrag är:

- att ge *stöd och råd* till enskilda individer som kontaktar BOiU. Att lyssna, vägleda eller medverka när det behövs.
- att *informera, utbilda* och bidra till verksamhetsutveckling utifrån barnkonventionen. Målgrupper är barn, unga, vuxna i barns närhet, beslutsfattare och personal som arbetar med barn.
- att *påverka* kommunen och invånarna genom att ge konstruktiva förslag på förbättringar till beslutsfattare samt genom opinionsbildning.
- att *stärka barn och ungas röster*. Genom att skapa sammanhang och kanaler för barn, unga och beslutsfattare att mötas eller förmedla barns tankar och åsikter till beslutsfattarna.

Stöd och råd

Behov

Barnkonventionen ställer krav på oberoende, barnanpassade och effektiva instanser dit barn och unga kan vända sig för att få stöd och råd när deras rättigheter inte tillgodoses. På nationell nivå har Barnombudsmannen uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter och intressen mot bakgrund av Sveriges åtagande enligt barnkonventionen. På lokal nivå har behovet av lokala fristående barnombud identifierats av flera myndigheter. I Rädda Barnens undersökning *Ung röst 2014* tycker 72% av barnen att det är viktigt att kommunen har ett eget barnombud. Att BOiU är en fristående part kan inge trygghet för de barn och unga som söker stöd. Det kan handla om att de behöver hjälp med vart de kan vända sig eller att de upplever att deras rättigheter inte har blivit tillgodosedda av den instans de tidigare vänt sig till.

Mål och förväntade effekter

Målet är att barn och unga ska få stöd och råd samt säkerställa att de har tillgång till ett fristående lokalt ombud som kan företräda deras rättigheter och intressen.

Förväntade effekter är att sänka tröskeln för barn, unga och vuxna i barns närhet att efterfråga och få stöd och råd. BOiU:s personal har god kännedom om såväl lokala, regionala som nationella stödverksamheter och strukturer. Föreningen har vidare lång erfarenhet av att ge stöd och råd både på individ- och gruppnivå.

BOiU omfattas inte av någon juridiskt bindande tystnadsplikt, men avger ett tystnadslofte. Som ideell förening omfattas BOiU inte heller av anmälningsplikten. Däremot tillämpar BOiU formuleringen i lagen (14 kap. 1 c §SoL) om att alla som får kännedom eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla till socialnämnden.

Aktiviteter

BOiU ger stöd och råd via telefon, mejl, sociala medier samt i möten med barn, unga och vuxna.

BOiU:s roll kan vara att vägleda och lotsa till rätt verksamhet, att förklara vilka rättigheter barnet har, vilka regler och lagar som gäller, eller att hjälpa till att formulera ett klagomål till lämplig instans. Föreningen kan kontakta olika instanser som är viktiga i ärendet, eller medverka som oberoende part på möten om barnet och vårdnadshavare har behov av och godkänt det.

På boiu.se är det lätt att hitta till *Få hjälp*. Där finns tydliga länkar till en mängd olika verksamheter i kommunen och på nätet, både inom offentlig och ideell sektor, där barn och unga kan få hjälp med just

sitt problem. Denna sida marknadsförs genom epostutskick via skolor, via affischer som sprids till förskolor, skolor och andra ställen där barn, unga eller föräldrar vistas, samt genom gratisannonser i UNT.

Informera och utbilda

Behov

Enligt *Ung Röst* 2014 känner 45 procent av barnen i Sverige till barnkonventionen. I Uppsala är motsvarande siffra 60 procent. Att känna till konventionen är dock inte samma sak som att ha kunskap om sina rättigheter. För barn i utsatta situationer är det särskilt viktigt att känna till sina rättigheter.

Vid FN:s barnrättskommittés granskningar av Sveriges uppfyllande av barnkonventionen har också konstaterats att vuxna har låg kännedom om barnkonventionens innebörd. Samma sak återfanns vid utredningen om barnkonventionen som lag. Inte minst beslutsfattare behöver ha kunskap om hur barnets rättigheter ska tillgodoses.

Ovanstående visar sammantaget att behovet av information och utbildning inom barnrätt är stort.

Mål och förväntade effekter

Målen och förväntade effekter vad gäller informera och utbilda är att:

- Öka kunskapen hos barn, unga och vuxna om barnets rättigheter samt hur dessa kan utkrävas.
- Öka kunskapen om vilket stöd barn kan få.
- Öka kunskapen om hur barn kan påverka.

Genom att förverkliga målen ovan förväntas beslut som berör barn grundas i barnrätten, och barn förväntas kunna påverka i frågor som berör dem och få stöd när det behövs.

Aktiviteter

Information till och dialog mellan barn, unga och beslutsfattare

- *Vecka 54 (54 artiklar i barnkonventionen)*
Barnrättslektioner i alla klasser på en skola, samt insamling av åsikter och förbättringsförslag från eleverna. Dessa förmedlas sedan vidare till politiker och andra berörda. Under några av dagarna deltar verksamheter och organisationer som är relevanta för barns rättigheter, samt politiker i ett ”lunchhäng” med eleverna. Syftet är att öka tillgängligheten och skapa möten.
- *Barnrättskalender*
Alla skolor med årskurs 5 i Uppsala kommun får erbjudande om barnrättslektion för femteklassarna. Eleverna i klassen får en barnrättskalender med texter om barnkonventionen, hänvisning till stödlänkarna på vår hemsida, samt andra tips relaterat till barnets rättigheter. Även vid dessa lektioner samlas åsikter och förbättringsförslag in på samma sätt som i *Vecka 54*. Kalendern kompletteras med utskick till lärarna om tips på barnrättsaktiviteter att göra med eleverna. Syftet med kalender är att hålla barnrättsperspektivet levande i klassrummen och i hemmen.

Information till föräldrar/vårdnadshavare

- Föreläsningar/samtalskvällar för allmänheten, som ofta handlar om just föräldraskap, minst en gång per termin.

- Barnrättskalendern tas hem av barnen och når därmed också föräldrar och andra vuxna nära barnet.
- Projektet ”typsåhär” – en Facebookkanal med folkhälsomedel från Region Uppsala.

Information till beslutsfattare och tjänstepersoner

- Utbildningsfilmer samt diskussionsmaterial och särskilda utbildningar om barnrätt, barnrättsliga beslutsprocesser och dialogformer för tjänstepersoner och politiker i Uppsala.

Information och verksamhetsutveckling för personal som arbetar med/för barn

- Utbildningsupplägg och metodstöd i att utveckla verksamhet och metoder för att bättre uppfylla barnets rättigheter erbjuds. För alla som verkar inom det kommunala välfärdsupdraget är det kostnadsfritt, för övriga tas arvode ut.

Information till övriga

- Föreningens informationsarbete sker dels genom masskommunikation via media, till exempel gratisannonser i UNT, egna kanaler som nyhetsbrev, BOiU:s och Words hemsidor, sociala medier, tidningen Word, dels vid externa evenemang som Kulturnatt och utdelning av Barnrättspris. Informationsinsatser görs också för att öka antalet medlemmar och volontärer.

Påverka

Behov

Barnrättighetsutredningen konstaterade att det finns en rad brister när det gäller genomslaget för barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Tydligast är bristerna i fråga om principen om barnets bästa och barns rätt att få uttrycka sina åsikter.

Oberoende lokala barnombud kan ha en viktig roll när det gäller att främja och påverka kommuners arbete med att säkerställa att barnkonventionen efterlevs.

Mål och förväntade effekter

Målet är att stärka och utveckla kommunens arbete med barnets rättigheter. Förväntad effekt av påverkansarbetet är att förbättra villkoren för barn och unga i Uppsala kommun.

Aktiviteter

BOiU lyfter frågor som är viktiga för att barnets rättigheter ska tillgodoses.

Personalen håller sig kontinuerligt uppdaterade inom barnrättsområdet vad gäller såväl nya metoder som forskningsrapporter och kampanjer. Utifrån denna omvärldsanalys väljs på årsmötet fokusområden för varje år. Många frågor följer dock med flera år i rad, eftersom det ofta krävs kontinuerlig påverkan under längre perioder för att uppnå resultat.

Exempel på fokusområden är: barnrättsliga beslutsprocesser, likarättsarbete, sexuella övergrepp (förebygga, stöd, åtgärdsrutiner), föräldrastöd samt psykisk ohälsa. Ämnena kan variera under treårsperioden. Utöver fokusområden så dyker det ofta upp andra frågor där BOiU:s kunskap och särskilda roll i kommunen efterfrågas. Det kan handla om att någon har hört av sig till föreningen i en viss fråga.

BOiU påverkar genom att samla in relevant information och sedan föreslå vilka åtgärder som kan vara lämpliga att genomföra. Det kan exempelvis ske i samtal med berörda aktörer eller genom generella informationsinsatser, ibland i media.

Stärka barns och ungas röster

Behov

En femtedel av Sveriges befolkning är barn som saknar en formell möjlighet att göra sin röst hörd vilket gör att deras perspektiv ofta förbises.

Liv och hälsa Ung 2017 för Uppsala kommun visar att:

- Nästan dubbelt så många pojkar som flickor tycker att de har stor möjlighet att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen, 27 respektive 16 procent. Bland dem som inte identifierar sig som flicka eller pojke är det 24 procent.
- Andelen flickor och pojkar som *vill* vara med och påverka är nästan lika, 27 respektive 28 procent. Bland dem som inte identifierar sig som flicka eller pojke är det 40 procent.

Det finns såväl rättighets- som kvalitetsskäl att stärka barns och ungas röster. Det blir bättre beslut om de som berörs får vara delaktiga och med och påverka.

Mål och förväntade effekter

Målet är att barn och unga i Uppsala kommun har möjlighet att vara delaktiga och påverka kommunens arbete. Detta bidrar till att öka tilliten till det demokratiska systemet och utvecklandet av detsamma, vilket är centralt för ett hållbart samhälle.

Aktiviteter

BOiU arbetar med att stärka barns och ungas röster. Dels genom att påverka, utbilda och stötta politiker och tjänstepersoner i att efterfråga barns och ungas åsikter. Dels genom att utbilda och stötta barn och unga i hur de kan påverka.

- *Kommunutvecklare*
BOiU har sedan 2014 haft ungdomar som sommarjobbar som kommunutvecklare. De får lära sig om barnets rättigheter, kommunala strukturer och kartläggningar om unga i Uppsala. Utifrån det väljs viktiga frågor ut, som de får fördjupa sig i. Påverkan kan ske på olika sätt exempelvis genom möten med politiker och tjänstepersoner, eller genom att skapa opinion via media eller andra kanaler.
- *Stöd till unga som vill påverka*
BOiU kan vara ett stöd för enskilda eller grupper av barn/unga som har en fråga som de vill driva. De kan erbjudas tips på påverkansmetoder, vilken beslutsfattare/instans som kan ta beslut och lokal att samlas i.
- *Tidningen Word*
Tidningen Word ges ut av BOiU och har funnits sedan 2006. Word planeras, produceras och distribueras av en redaktion bestående av cirka 20 gymnasieelever under ledning av personal på BOiU. Word genomför också journalistikprojekt i klasser på gymnasieskolor, där eleverna får producera material (text och bild).

Tidningen är gratis och distribueras på gymnasieskolor, fritidsgårdar, bibliotekens ungdomsavdelningar och andra utvalda platser som är relevanta för målgruppen.

Upplagan är på 2500 exemplar. Tidningen är välkänd och varje exemplar läses av mer än en person. Cirka hälften av alla gymnasieungdomar i Uppsala läser tidningen enligt läsarundersökningar som genomförs vartannat år.

Förväntade effekter med Word är att stärka ungas röster och att vara en informationskanal mellan gymnasieungdomar och kommunens verksamheter, att träna unga i källkritik, journalistiskt hantverk och yttrandefrihet med respekt för mänskliga rättigheter.

- *Tidningen Ord*

Sommaren 2017 kom första numret av tidningen Ord. Ord skapades av cirka 28 sommarlovslediga barn i åldrarna 10 - 15 år, i samarbete med Bibliotek Uppsala och med sommarlovsmedel från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Förväntade effekter av verksamheten är detsamma som för tidningen Word.

För närvarande undersöks möjligheterna att utveckla tidningen till en periodisk tidskrift.

- *Praoelever*

BOiU tar emot praoelever. Eleverna får möjlighet att testa att arbeta med barnrättsfrågor och genom att komma med synpunkter och återkoppling på arbetet och de aktiviteter som genomförs, bidrar också till utveckling av verksamheten.

Samverkan

Behov

Samverkan är en viktig del för att förverkliga barnets rättigheter. Genom att dela med sig av kunskap och information skapas förutsättningar för en mer heltäckande omvärldsbevakning. Genom att samordna aktiviteter blir genomförandet mer effektivt. Nätverk är viktiga för att BOiU ska kunna identifiera relevanta kontaktvägar i olika frågor, och få en bild av de olika stödinsatser som finns inom kommunen och i länet.

Mål och förväntade effekter

Genom ökad samverkan mellan olika aktörer ökar barnkonventionens genomslag i samhället. Förväntade effekter är att arbetet kring barns rättigheter blir mer effektivt.

Aktiviteter

BOiU arbetar aktivt för ökad samverkan mellan kommunala verksamheter, Region Uppsala, myndigheter och andra organisationer i Uppsala.

BOiU sammankallar till ett övergripande nätverk i Uppsala där relevanta aktörer bjuds in. Dessutom deltar BOiU i och tar vid behov initiativ till nya samverkansgrupper och nätverk kring barn och ungas rättigheter. Detta kan handla om såväl tillfällig som långsiktig samverkan.

BOiU lyfter även i dessa sammanhang barnrättsperspektivet vilket bidrar till verksamhetsutveckling hos berörda parter.

Nätverk/grupper där BOiU deltar

- Trappans samverkansgrupp. Genom verksamheten Trappan samordnas en grupp kring barn som bevittnat våld i hemmet och/eller som vuxit upp med beroende eller psykisk ohälsa i hemmet. I gruppen finns personal från kommunen, region Uppsala och frivilligorganisationer.

- Nätverket för föräldraskapsstöd som Länsstyrelsen och Region Uppsala samordnar.
- Barnskyddsrådet i Uppsala län, BOiU:s verksamhetschef är idag ordförande och arbetet verkställs av BOiU. Där finns representanter från barnskyddsteamet på Akademiska sjukhuset, Barnahus i Uppsala län, Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken, Elevhälsan i Uppsala, grundskolan i Uppsala kommun, Kvinnofridslinjen, Länsstyrelsen, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Polisen, Rättsmedicinska avdelningen, SUF-kunskapscentrum (samverkan, utveckling, föräldraskap), Uppsala Universitet, Rädda Barnen Uppsala län, Röda korset, Socialtjänsten i Uppsala kommun och social hållbarhet inom Region Uppsala.
- Vi samarbetar i olika sammanhang med Antidiskrimineringsbyrån i Uppsala (ADU), Tjejerst rätt i samhället (TRIS), Trappan, Röda korset och Rädda barnen.
- BRIS nystartade regionala nätverk "Mötesplatsen för barnets rättigheter".
- Samverkansträffar hos exempelvis Barnombudsmannen, Sveriges kommuner och landsting (SKL) etc. Genom Region Uppsala har BOiU närvaro i SKL:s nätverk för barnrätt inom regioner och landsting.

Uppsala kommuns åtaganden och aktiviteter

Uppsala kommun åtar sig inom ramen för detta partnerskap att inom följande områden:

Kompetens och verksamhetsutbyte

- Bidra med att sprida kunskap om BOiU:s verksamhet så att medarbetare och invånare i Uppsala kommun hittar verksamheten och kan ta del av den.
- Använda BOiU:s kompetens, kunskap och erfarenhet för att utveckla kommunens verksamheter inom barnrättsområdet.
- Bidra med erfarenheter och kompetens till BOiU.
- Delta i ett övergripande nätverk med representanter från BOiU, kommunala verksamheter och andra relevanta aktörer. Detta för att säkerställa ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom barnrätt.
- Verka för att arrangera gemensamma seminarier inom barnrättsområdet.

Information och samverkan

- Verka för att informera om BOiU och detta partnerskap på såväl insidan som uppsala.se och sociala medier.
- Förenkla ingången till och kontakten med kommunen.
- Erbjud BOiU: anställda och volontärer platser vid kommunens olika utbildningar och events inom av detta partnerskap berörda verksamhetsområden.
- Möjliggöra för BOiU att låna lokaler till aktiviteter som bedrivs inom ramen för detta partnerskap.
- Kommunen åtar sig att samråda med BOiU vid framtagande av nya styrdokument inom barnrättsfrågor.

Gemensamma aktiviteter

- Uppsala kommun erbjuder årligen ett antal ungdomar sommarjobb som kommunutvecklare, med placering hos BOiU. Arbetsuppgifternas innehåll och inriktning tas fram i dialog mellan parterna. Huvudsyftet är att utveckla kommunens arbete inom barnrätt.
- Föra en dialog kring planerade insatser hos parterna med anledning av planering och genomförande av ett kunskapslyft inom barnrätt. Detta för att i så stor utsträckning som möjligt hitta områden för samverkan som i förlängningen ger synergieffekter.
- Verka för att parterna tillsammans vidareutvecklar former av och forum för dialog med barn och unga.